

Vzdelávací systém si vyžaduje zásadné zmeny

Lisabonská stratégia z roku 2000 mala v rámci členských krajín EÚ zvýšiť vzdelanostnú úroveň svojich občanov, s cieľom dobehnuť najvyspelejšie krajiny sveta. Nepodarilo sa to, a nikto sa neunúval vysvetliť prečo.

Ak sa pozrieme na základné školy, ktorých počet sa z dôvodu klesajúceho počtu žiakov neustále znížuje, tak si uvedomíme, že tento typ školskej inštitúcie má najviac problémov s nedostatom vhodných učebníčkov, ktoré by dokázali to najpodstatnejšie, čo žiaci na základnom stupni potrebujú a sice „naucíť sa učiť“. O tom, že disciplína žiakov sa výrazne zhorsila a ich správanie voči učiteľom už presahuje očakávané medze, sme sa v ostatnom období mohli veľakrát presvedčiť.

Nevhodná štruktúra stredoškolákov

Svoju štruktúrou ponúk absolventov pre trh práce, už dávno nezodpovedá dopytu podnikateľských subjektov. Učebné osnovy akoby boli odtrhnuté od praktických potrieb. Chýbajú nám strojári, elektrikári, zdravotné sestry, a z dôvodu starnutia nášho obyvateľstva, čoraz viac sociálni pracovníci. V rámci ministerstva školstva, školských krajských úradov, samosprávnych krajov je tu celý rad inštitúcií, ktoré na tento neduh mali dohliadnuť – a nič. V súlade s dobou sa aj v školskom sektore začali zakladať súkromné školy s rôznym zamieraním, čo však vo väčšine prípadov nebolo motivované potrebami trhu práce, ani spoločenskou objednávkou štátu, ale ako

v každom súkromnom sektore - podnikateľskými a teda ziskovými záujmami ich vlastníkov. Vznikli vtedy, keď bol ešte na základných školách dosťatok žiakov a stredné školy si mohli vybrať. Súkromné stredné školy tiež dokázali zamestnať pedagogických, ale aj nepedagogických pracovníkov, čo iste prispelo k stabilite učiteľskej profesie. Čo však prekvapuje, aj oni zamestnávajú stredoškolských profesorov zo štátnych stredných škôl, pre ktoré sú súkromné školy vlastne neželanou konkurenčiou. Žeby to riaditeľom štátnych stredných škôl nevadilo? Súkromné školy by mali za peniaze štátu predovšetkým poskytovať nadstandardné a štátom objednané vzdelávanie, ktoré bude súčasťou znalostnej ekonomiky. Rodič musí vidieť, že vložená investícia do vzdelania jeho detí sa z dôvodu trhovo orientovaného štúdia čoskoro vráti v podobe vyššieho zárobku, v opačnom prípade ide zo strany rodičov o navždy vyhodené peniaze. Štátne stredné školy a to aj kedy s „vychytené“ zápasia okrem peňaží, ešte s donedávna neznámym problémom. Z dôvodu normatívneho predlovania peňaží podľa počtu študentov, poniekopre už ani nerobia prijímacie pohovory, ale skôr nábor so všetkými dôsledkami, čo sa týka najmä odbornej úrovne príjemných žiakov a zvýšených nárokov

na prácu pedagogického zboru. Odborným učilištiam zasa chýba takmer všetko, čo kedysi bolo pôchou nášho vzdelávacieho systému. S tým súvisí aj nevyhnutná zmena názvu „učilište“, ktoré predovšetkým v učištiach rodičov, ale aj študentov znie dnes viac hanlivu, ako hrdo. Samozrejme, že zmena názvu nestačí, chce to aj zásadnú zmenu učebných osnov, kde okrem odborných predmetov, ktoré zodpovedajú potrebám trhu a zameraniu školy, informačných technológií a cudzích jazykov, nesmú chýbať také predmety ako sú marketing a manažment ich budúcej profesie, i komunikačné spôsobilosti budúcich maturantov.

„Lietajúci profesori“ a vysokoškolský zákon

Niekto pedagógovia si okrem slušných pláarov a príplatkov za vedenie pracovísk zarábali, namiesto vedeckej práce, ktorú mali v mzdze, radšej ako „lietajúci profesori a docenti“ tým, že svojimi pedagogickými hodnostami kryli študijné programy na iných, a to aj na konkurenčných súkromných vysokých školách. Konečne máme na svete register študijných odborov a ich odborné personálne krytie a možno budeme pri zverejňovaní konkrétnych mien poriadne prekvapení a činnosť akreditáčnej komisie, ktorá by mala zabezpečiť, aby nedochádzalo k porušovaniu vysokoškolského zákona, je zatiaľ príliš vlažná. Terajšia vláda pripravuje zákony, kedy a za akých podmienok bude vysokoškolské štúdium nadále bezplatné, ako sa bude postupovať voči tolko diskutovanému externému štúdiu, podľa akých kritérií sa pretriedia doterajšie vysokoškolské formy štúdia na univerzitné a ostatné, ako zabezpečiť kariéru rast pedagógov ako aj celý rad dlhodobo zanedbávaných a len povrchne riešených problémov v sektore školstva. Či sa to podarí v priebehu jedného volebného obdobia nevie dnes povedať nikto. Súhlasime však, že už je päť minút po dvanástej. ■

Róbert Hölz
ekonóm, pedagóg
Foto: INET

